

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 5 квітня 1994 р. N 226
Київ

Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 433 (433-95-п) від 16.06.95 N 1381 (1381-2003-п) від 30.08.2003 N 868 (868-2005-п) від 06.09.2005 N 1061 (1061-2006-п) від 01.08.2006 N 146 (146-2008-п) від 05.03.2008 N 723 (723-2008-п) від 20.08.2008 }

{ У назві, тексті постанови та додатках 1 і 2 до неї слова "які залишилися без піклування батьків" замінено словами "позбавлених батьківського піклування" у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ N 1381 (1381-2003-п) від 30.08.2003 }

З метою поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям упорядкувати протягом 1994-1996 років у встановленому порядку мережу державних навчально-виховних закладів для дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, віддаючи перевагу розвитку нових форм виховання таких дітей, зокрема дитячим будинкам сімейного типу. Забезпечити державний захист цих закладів від перепрофілювання, продажу, приватизації.

(Абзац другий пункту 1 виключено на підставі Постанови КМ N 868 (868-2005-п) від 06.09.2005)

2. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення разом з Урядом Республіки Крим, обласним, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями:

до 1 вересня 1994 р. переглянути склад працівників будинків дитини, дитячих будинків і шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Залучати до роботи в цих закладах осіб, яким притаманні сердечність, доброта, висока відповідальність за доручену справу. Встановити порядок, за яким комплектування кадрами зазначених закладів має провадитися першочергово;

вживати заходів до підвищення якості виховання і навчання учнів у навчально-виховних закладах, духовного, творчого та інтелектуального розвитку їх вихованців в умовах розбудови незалежної держави;

відкривати в зазначених закладах спеціальні класи і групи з поглибленим вивченням предметів художньо-естетичного, гуманітарного, трудового, спортивного та інших профілів за інтересами школярів;

при доборі батьків-вихователів для дитячих будинків сімейного типу враховувати їх ділові, моральні якості, здібності й досвід роботи з дітьми.

3. Міністерству економіки, Міністерству фінансів, Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям передбачати у планах економічного і соціального розвитку та бюджеті капіталовкладення й асигнування на будівництво, реконструкцію і капітальний ремонт навчально-виховних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

до 1 липня 1994 р. розробити і затвердити регіональні програми соціального захисту й підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в яких передбачалося б, зокрема, одержання кожною дитиною освіти і спеціальності з наступним працевлаштуванням, забезпечення житлом, отримання в установленому чинним законодавством порядку пільгових кредитів тощо;

заохочувати виробничі об'єднання та підприємства до спрямування частини прибутку, що залишається в їх розпорядженні, та наявних матеріально-технічних ресурсів на поліпшення матеріально-технічної бази навчально-виховних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

5. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Державному комітетові з легкої і текстильної промисловості, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечувати в першочерговому порядку навчально-виховні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, матеріально-технічними ресурсами, обладнанням, транспортними засобами, товарами культурно-побутового та спортивного призначення, господарського вжитку.

6. Міністерству освіти, Міністерству сільського господарства і продовольства, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям сприяти створенню і розширенню при дитячих будинках і школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, підсобних господарств і цехів. Забезпечувати першочергове виділення їм згідно з потребою сільськогосподарських угідь, матеріально-технічних ресурсів, добрив, насіння, садивного матеріалу тощо. Надавати зазначеним закладам пільги для функціонування та розвитку їх підсобних господарств і цехів.

7. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Міністерству сільського господарства і продовольства, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Державному комітетові по харчовій промисловості, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечувати першочергове постачання навчально-виховним закладам для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, продуктів харчування, в тому числі спеціальних продуктів дитячого харчування, овочів і фруктів відповідно до норм харчування і контингенту дітей.

8. Міністерству охорони здоров'я, Міністерству освіти, Міністерству у справах молоді і спорту, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям разом з регіональними і галузевими профспілковими об'єднаннями та Дитячим фондом щороку організовувати оздоровлення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих санаторіях, оздоровчих і спортивних таборах.

9. Міністерству охорони здоров'я:

забезпечувати медичне обслуговування (у тому числі стоматологами-ортопедами) дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

двічі на рік проводити медичні огляди всіх дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у разі потреби брати їх на диспансерний облік, здійснювати постійний медичний нагляд за ними і своєчасне лікування;

забезпечити пріоритетне постачання навчально-виховним закладам необхідних медикаментів, медичної апаратури та обладнання, засобів корекції фізичного розвитку.

10. З метою прилучення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, до надбань українського і світового мистецтва, формування і розвитку їх творчих здібностей Міністерству культури, Міністерству освіти разом з Дитячим фондом, Федерацією професійних спілок, творчими спілками, систематично проводити у дитячих будинках, школах-інтернатах, професійних навчально-виховних закладах театральні вистави, концерти, виставки образотворчого та інших видів мистецтва, творчі зустрічі з літераторами та митцями. Систематично організовувати конкурси-огляди молодих талантів з метою відбору найобдарованіших дітей для навчання у спеціальних мистецьких закладах і дитячих школах естетичного виховання.

Рекомендувати творчим спілкам, іншим громадським організаціям та об'єднанням безплатно передавати у користування навчально-виховним закладам для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, художню, нотну та іншу спеціальну літературу, твори мистецтва, музичні записи тощо.

Діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, звільняються від сплати за навчання у державних дитячо-юнацьких спортивних школах, дитячих школах естетичного виховання та гуртках, студіях і секціях при дошкільних, позашкільних і культурно-освітніх закладах незалежно від їх відомчої підпорядкованості.

11. Передбачити для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що виховуються, або навчаються у навчально-виховних та навчальних закладах, єдиний квиток, який дає право на безплатне відвідування кінотеатрів, виставок, музеїв, спортивних споруд, безплатний проїзд у громадському міському (приміському) транспорті (крім таксі).

Міністерству освіти за погодженням з Міністерством культури, Міністерством у справах молоді і спорту, Міністерством транспорту, Державним комітетом по житлово-комунальному господарству розробити та затвердити відповідну інструкцію на зразок єдиного квитка.

12. Установити, що діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, крім тих, що перебувають під опікою (піклуванням), знаходяться на повному державному утриманні.

Міністерству освіти і Міністерству фінансів разом з іншими заінтересованими міністерствами і відомствами:

у місячний термін упорядкувати та затвердити норми і нормативи утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, і матеріального забезпечення навчально-виховного процесу;

враховуючи особливості утримання дітей у будинках дитини, дитячих будинках, школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, передбачити збільшення асигнувань на харчування та придбання м'якого інвентаря для вихованців цих закладів на 10 відсотків порівняно з масовими навчально-виховними закладами.

Уряд Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації у разі необхідності можуть збільшувати грошові й натуральні норми витрат на утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

13. Установити, що:

1) дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, а також учням та студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків і перебували на повному державному утриманні в загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах, при вступі на навчання до професійно-технічних та вищих навчальних закладів видається безоплатно за рахунок коштів тих закладів, які вони закінчили, комплект нового одягу і взуття на суму не менш як 12 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також грошова допомога в розмірі не менш як 2,5 неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Учні та студенти зазначеної категорії зараховуються на повне державне утримання в навчальних закладах, до яких вони вступили, і в період навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів забезпечуються безоплатно продуктами харчування, одягом, взуттям і м'яким інвентарем за нормами, встановленими для вихованців шкільного віку шкіл-інтернатів. { Абзац перший підпункту 1 пункту 13 в редакції Постанови КМ N 723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008 }

Особам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, учням та студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури "в розмірі трьох мінімальних ординарних (звичайних) академічних стипендій. Виплата зазначеної допомоги провадиться протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах.

У разі коли такий учень або студент є прийомною дитиною чи дитиною-вихованцем дитячого будинку сімейного типу, він за вибором може бути зарахований на повне державне утримання або йому продовжується виплата соціальної допомоги як дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування;

{ Підпункт 1 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 433 ([433-95-п](#)) від 16.06.95, N 1381 ([1381-2003-п](#)) від 30.08.2003, N 868 ([868-2005-п](#)) від 06.09.2005; в редакції Постанови КМ N 1061 ([1061-2006-п](#)) від 01.08.2006 }

2) абітурієнти з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та особи з їх числа приймаються до навчальних закладів поза конкурсом; { Підпункт 2 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008 }

3) учням, студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також учням, студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишились без батьків, щорічно надається

матеріальна допомога за рахунок стипендіального фонду, а також коштів, передбачених на утримання зазначених закладів, у розмірі не менш як 8 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; { Підпункт 3 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 433 (433-95-п) від 16.06.95, N 1381 (1381-2003-п) від 30.08.2003, N 723 (723-2008-п) від 20.08.2008 }

4) учням, студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також учням, студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишились без батьків, що навчалися або виховувалися в навчально-виховних та вищих навчальних закладах і перебували на повному державному утриманні, при їх працевлаштуванні видається одяг, взуття, м'який інвентар і обладнання на суму, не менш як 40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також одноразова грошова допомога в розмірі шести прожиткових мінімумів. За бажанням випускникам навчальних закладів може бути виплачена грошова компенсація у розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття; { Підпункт 4 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 433 (433-95-п) від 16.06.95, N 1381 (1381-2003-п) від 30.08.2003, N 868 (868-2005-п) від 06.09.2005, N 146 (146-2008-п) від 05.03.2008, N 723 (723-2008-п) від 20.08.2008 }

5) діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, що перебувають під опікою (піклуванням), на період навчання у загальноосвітній школі забезпечуються безплатно шкільною і спортивною формами, обідами, у вищих навчальних закладах і професійних навчально-виховних закладах - обідами і гуртожитком. При працевлаштуванні після закінчення навчального закладу їм виплачується одноразова грошова допомога в розмірі шести прожиткових мінімумів, а також видається одяг і взуття на суму не менш як 16 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. За бажанням випускникам навчальних закладів може бути виплачена грошова компенсація у розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття; { Підпункт 5 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N 433 (433-95-п) від 16.06.95, N 1381 (1381-2003-п) від 30.08.2003, N 868 (868-2005-п) від 06.09.2005, N 146 (146-2008-п) від 05.03.2008 }

6) у період канікул учням професійних навчально-виховних закладів, студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, виплачуються (за нормами службових відряджень) добові за час перебування у дорозі (туди і назад) та вартість проїзду залізничним, водним, міжміським автомобільним транспортом до закладів чи сімей, де вони виховувалися, за рахунок асигнувань на утримання навчальних закладів;

7) учні професійних навчально-виховних закладів і студенти вищих навчальних закладів - колишні вихованці дитячих будинків і шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, під час своїх канікул можуть перебувати у зазначених закладах з безплатним проживанням і харчуванням;

8) зарахованим на повне державне утримання учням і студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що не виїжджають до місць організованого відпочинку в дні канікул, а також під час їх хвороби видається готівка в межах установленної грошової норми на харчування з урахуванням торговельної націнки;

9) діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, у тому числі ті, що перебувають під опікою (піклуванням), після закінчення (припинення) перебування у державному навчально-виховному закладі, навчання у професійному навчально-виховному, вищому навчальному закладі, а також молодь цієї категорії після проходження строкової служби в Збройних Силах України забезпечуються позачергово впорядкованим житлом.

14. Дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення ними 18-річного віку незалежно від форми влаштування виплачується

одноразова грошова допомога у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(Пункт 14 в редакції Постанови КМ N 868 (868-2005-п) від 06.09.2005)

(Пункт 15 втратив чинність на підставі Постанови КМ N 433 (433-95-п) від 16.06.95)

16. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення разом з Академією педагогічних наук:

сформувати у 1994-1995 роках державний і регіональний банки даних про дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

розробити до 1997 року в межах асигнувань, що виділяються на наукові дослідження, наукові методологічні основи, принципи і форми виховання, навчання і соціальної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах навчально-виховного закладу.

Міністерству освіти, Академії педагогічних наук під час розроблення концепції педагогічної освіти передбачити програмно-методичне забезпечення підготовки спеціалістів для державних і недержавних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

17. Рекомендувати Державній телерадіомовній компанії, іншим засобам масової інформації постійно привертати увагу громадськості до проблем сирітства через тематичні передачі, інтерв'ю, бесіди по телебаченню, радіо та у пресі.

18. Визначити такими, що втратили чинність:

постанову ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР від 15 лютого 1985 р. N 67 "Про заходи по поліпшенню виховання, навчання і матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей які залишилися без піклування батьків, у будинках дитини, дитячих будинках та школах-інтернатах";

постанову ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР від 25 серпня 1987 р. N 289 (289-87-п) "Про організацію виконання в республіці постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР по усуненню серйозних недоліків у роботі з дітьми-сиротами і дітьми, які залишилися без піклування батьків, докорінному поліпшенню їх виховання, навчання і матеріального забезпечення";

розпорядження Ради Міністрів УРСР від 30 січня 1988 р. N 51 (51-88-р);

абзац другий підпункту 5 пункту 13 постанови Ради Міністрів УРСР від 5 жовтня 1988 р. N 318 "Про створення в республіці дитячих будинків сімейного типу" (ЗП УРСР, 1988 р., N 11, ст. 45);

розпорядження Ради Міністрів УРСР від 24 лютого 1989 р. N 75 (75-89-р);

постанову Ради Міністрів УРСР від 9 січня 1991 р. N 8 (8-91-п) "Про поліпшення умов життя дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків" (ЗП УРСР, 1991 р., N 1, ст. 5).

Виконуючий обов'язки
Прем'єр-міністра України

Ю. ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ

Міністр
Кабінету Міністрів України

І. ДОЦЕНКО